

International
JOURNAL OF SOCIAL, HUMANITIES
AND ADMINISTRATIVE SCIENCES

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
JOSHASjournal (ISSN:2630-6417)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:21

2019

pp.1220-1228

journalofsocial.com

ssssjournal@gmail.com

4-6 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN KAYGI DÜZEYLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

THE EVALUATION OF ANXIETY IN CHILDREN 4-6 YEARS OLD ACCORDING TO DEMOGRAPHIC VARIABLES

Elif ÇETİN

İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Bölümü, İstanbul/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Engin EKER

İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Bölümü, İstanbul/Türkiye

Article Arrival Date : 27.11.2019

Article Published Date : 24.12.2019

Article Type : Research Article

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.212>

Reference : Çetin, E. & Eker, E. (2019). "4-6 Yaş Arası Çocukların Kaygı Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 5(21): 1220-1228.

ÖZET

Araştırmada 4-6 Yaş Arası Çocukların Kaygı Düzeylerinin Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya İstanbul ili Fatih ilçesindeki devlet okullarının anasınıflarına devam eden 4-6 arası çocukların anne ve babaları katılmıştır. Veri toplama aracı olarak ebeveynlerin sosyo demografik özelliklerini incelemek için araştırmacı tarafından hazırlanan "Sosyo Demografik Veri Formu" çocuklardaki kaygıyı incelemek için "Okul Öncesi Kaygı Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, anne ve babaların demografik özellikleri ile çocukların kaygı düzeyleri arasında zayıf korelasyonlar tespit edilmiştir. Anneler yönünden "aile yapısı", "çocukluk korkuları", "eğitim seviyesi", "düzenli bir işte çalışma durumu" ve "gelir düzeyinin" çocuklardaki kaygı seviyeleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Babalar yönünden "kardeş sayısı", "ebeveyn tutumları", "eğitim seviyesi", "gelir düzeyi", "sürekli ilaç kullanımı" ve "süreğen psikiyatrik hastalık" durumunun çocuklardaki kaygı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya dahil olan çocukların anneleri tarafından doldurulan kaygı ölçeğinden elde edilen puanlara göre genellenmiş kaygı ortalamasının diğer kaygı alt ölçeklerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılaşmış farklılaşmadıklarını anlamak için bağımsız örneklem t- testi ve Anova analizlerinden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kaygı, Çocukta Kaygı, Ebeveyn Tutumları

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the evaluation of anxiety in children 4-6 years old according to demographic variables. The study involved mothers and fathers of children 4-6 years old attending kindergartens of public schools in the Fatih district of Istanbul province. "The Preschool Anxiety Scale" was used to study anxiety in children in "a form of socio-demographic data" prepared by the researcher to study the socio-demographic data of parents as a data collection tool. According to the findings of the study, weak correlations were found between the demographic characteristics of the mothers and fathers with the anxiety levels of the children. From the point of view of mothers, "family structure", "fears of childhood", "level of education", "permanent job status" and "income level" were defined as levels of anxiety in children. From the point of view of fathers, "the number of brothers and sisters", "parental attitudes", "educational level", "income level," "constant drug use", and "permanent mental illness" were all associated with anxiety in children. In accordance with the estimates obtained on the anxiety scale filled by mothers of children included in the study, it was found that the generalized average anxiety is higher than other anxiety subscales. The study used independent T-test samples and Anova tests to find out if they differ in the demographic characteristics of the participants.

Key Words: Anxiety, Anxiety in Children, Parental Attitudes

1. GİRİŞ

Kaygı iç ve dış dünyadan kaynaklanan bir tehlike olasılığı ya da kişi tarafından tehlikeli olarak algılanıp yorumlanan herhangi bir durum karşısında yaşanan bir duygudur. Kişi kendisini bir alarm durumunda ve sanki bir şey olacaktı gibi bir duygu içinde hisseder (Işık 1996).

Sigmund Freud (1856-1939), anksiyetenin içgüdü ve dürtülerden kaynaklanan gücün bastırılması sonucu ortaya çıktığını ileri sürmüştür (Burkovik, 2009).

Alfred Adler (1870-1937), anksiyeteyi aşağılık duygusu içinde yer aldığını ifade ederken, anksiyetenin kişilerin kendilerini aciz ve güçsüz hissettikleri bir duygulanım olduğunu belirtmiştir (Köknel, 2013).

Rank' a göre kaygı, doğumla birlikte başlar ve ömür boyu devam eder. Her kaygının temelini doğum kaygısı oluşturur, her yaşanan haz duygusu da ana rahmindeki hazzı oluşturmaya çalışır (Rank, 2014).

Spielberger,(1966) kaygıyı durumluk kaygı ve sürekli kaygı olarak tanımlamıştır.

Durumluk Kaygı; (A- State) Kişinin stresli (baskılı) durumdan dolayı hissettiği sübjektif korkudur. Fizyolojik olarak otonom sinir sistemindeki uyarılma sonucu kızarma, sararma ve titreme gibi fiziksel değişimler meydana gelir. Yoğun stres altındayken durumluk kaygı seviyesinde yükselme olurken stres ortadan kalkınca düşme olur (Öner, Le Compte, 1985).

Sürekli Kaygı; (A- Trait), Kişinin kaygı yaşantısına yatkın olma durumudur. Birey yaşadığı durumları genellikle stresli olarak algılama ya da stres olarak yorumlamaya eğilimlidir. Gerçekte nötr olan durumların bile kişi tarafından tehlikeli ve tehdit edici yorumlanması sonucu kişide oluşan mutsuzluk ve hoşnut olmama durumudur sürekli kaygı. Kaygı seviyesi yüksek olan kişiler karamsarlığa bürünür ve kolaylıkla incinebilirler. Durumluk kaygıyı da daha yoğun ve sık yaşarlar (Öner, Le Compte, 1985).

Çocuklarda kaygı bozuklukları; Anksiyete ve korku çocuklarda bir tehlikenin algılanmasıyla hissedilen, nabızın hızlanması, kasların gerilmesi, hızlı bir kaçma isteği ve çevresiyle kavga etme güdüleri gibi belirtilerle ortaya çıkan duygusal bir uyarım olarak görülür. Sosyal ortamlardan izole olma, sosyal işlevlerde yetersizlik, benlik algısında eksiklik ve akademik alanlarda başarısızlıkla birlikte seyreder. Mide bulantısı, karın ağrısı, bağırsak problemleri genellikle çocuklarda görülen fiziksel belirtilerdir (Babaroğlu, 2011).

Çocuklarda en sık görülen kaygı bozuklukları yaygın kaygı bozukluğu, sosyal kaygı bozukluğu, ayrılık kaygısı ve belirgin korku (fobi) lerdir.

Yaygın kaygı bozukluğu; DSM 5'göre en az altı aylık bir süre içinde iş hayatında ya da okul yaşamında başarı gösterebilme ile ilgili sürekli bir endişe duyma hali vardır, kişi endişelerini kontrol altına almada sıkıntı yaşar. Çabuk yorulama, çabuk sıkılma, uyku problemleri gibi belirtiler görülür (APA,2014).

Sosyal kaygı bozukluğu; Sosyal kaygı utanma ile kendini gösterir. Bu bozukluğa sahip kişiler sosyal ilişkiye girmekten kaçınırlar. Sosyal ortamlardaki tanımadıkları yetişkin ve akranlarına karşı sürekli korkuları vardır. Küçük yaşlarda bu durumlarda ağlama, bağırıp çağırma, donup kalma gibi tepkiler gösterebilirler (Seven, 2008).

Ayrılma kaygısı; Ayrılma kaygısı bozukluğu olan çocuklarda aşırı duyarlılık gösterme, korku dolu düşler görme, gerçekçi olmayan korkular gözlenir. Kendilerine güvenleri olmaz, farklı durumlardan kaygı duyarlar. Ebeveynleri tarafından heyecanlı, hassas, telaşlı olarak değerlendirilir. En temel özellikleri de ebeveynlerine aşırı bağımlı olmalarıdır (Butcher, Mineka, Hooley, 2013).

Belirgin korku (fobi); Korkunun özel bir çeşidine fobi denir. Psikolojik terimler sözlüğünde fobi 'bazı durumlara ya da bazı nesnelere karşı hemen her zaman duyulan korku, mantıklı olmayan ve geçerli bir sebebi olmayan sürekli korku olarak ifade edilir (akt. Beck, Emery,1985).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada 4-6 yaş arası çocukların kaygı düzeylerinin demografik özelliklere göre değerlendirilmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2010) ilişkisel tarama modelini ‘iki veya daha fazla değişkenin arasında birlikte değişimin varlığını veya derecesini bulmayı hedefleyen model olarak tanımlar.

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul’da okul öncesi eğitime devam eden 4-6 yaş öğrencilerinin ebeveynleridir. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul ili Fatih ilçesinde devlet anaokulu, devlet ilkokulu ve devlet ortaokullarının anasınıflarına devam eden 4-6 yaş arasındaki 312 öğrencinin ebeveynleri oluşturmaktadır.

2.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan 19 sorudan oluşan ‘‘Demografik Veri Formu’’ ve ‘‘Okul Öncesi Kaygı Ölçeği’’ kullanılmıştır.

2.3.1. Sosyo-Demografik Veri Formu

Çocuğun yaşı, cinsiyeti, annenin yaşı, babanın yaşı, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu, anne ve babanın mesleği, gelir düzeyi, anne babanın kardeş sayısı sorularından oluşmaktadır.

2.3.2. Okul Öncesi Kaygı Ölçeği

Edwards, Rapee, Kennedy ve Spence (2010) tarafından geliştirilen, 2016 yılında Merve Güler tarafından geçerlik güvenirlik çalışmasını yaptığı ‘‘Okul Öncesi Kaygı Ölçeği’’ dir. 30 sorudan oluşmaktadır. Bu ölçek 4-6 yaş arası çocukların kaygılarını ölçmek için kullanılmıştır. 5li likert tipinde bir ölçektir. Ölçeğin dört alt boyutu bulunmaktadır. Sosyal kaygı, Genellenmiş kaygı, Ayrılık kaygısı ve Belirgin korku. Okul Öncesi Kaygı Ölçeğinin alt ve üst gruplara göre madde ayırt ediciliği analiz sonuçlarına göre 5.40 ile 14.90 arasında olduğu bulunmuştur ve bu sonuçlara göre ölçeğin ayırt edicilik seviyesinin yüksek olduğu anılmıştır. Ölçeğin güvenirliği Cronbach alfa değeri ve McDonald omega değerine bakılmıştır. Cronbach alfa .90 düzeyinde McDonald omega değeri ise .92 düzeyinde olduğu bulunmuştur.

2.4. Verilerin Çözülmesi

Ebeveynlerin doldurdukları Kişisel Bilgi Formu, Okul Öncesi Kaygı Ölçeği Formu testi puan verileri istatistik SPSS 22.0 Programında analiz değerlendirmesi yapılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine göre alt ölçeklerde farklılaşp farklılaşmadıklarının tespiti için bağımsız örneklem t-testi ve ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo:1 Annelerin Demografik Özelliklerinin Dağılımı

	N	%		n	%
Anne Yaş (ort.)	34,95		Anne Meslek		
Anne Kardeş Sayısı			Ev hanımı	204	65,4
Tek Çocuk	6	1,9	Eğitim sektörü	29	9,3
2-3 Kardeş	165	52,9	Esnaf	26	8,3
4 ve üstü	137	43,9	Finans sektörü	20	6,4
Anne Aile Yapısı			Sağlık sektörü	14	4,5
Çekirdek	158	50,6	Mühendis	8	2,6
Geniş	132	42,3	Yöneticilik	6	1,9
Parçalanmış	10	3,2	Memur	5	1,6
Ebeveyn Vefatı Olan	6	1,9	Anne Gelir Düzeyi		
Anne Ebeveyn Tutumu			Düşük	45	14,4
Demokratik	61	19,6	Orta	137	43,9
Otoriter	70	22,4	Yüksek	37	11,9
Koruyucu	171	54,8	Çok yüksek	6	1,9

Anne Ebeveyn Ruh Sağlığı Bozukluğu			Anne Sürekli Hastalık		
Evet	9	2,9	Evet	7	2,2
Hayır	302	96,8	Hayır	303	97,1
Anne Çocuklukta Korku			Anne Sürekli İlaç Kullanımı		
Evet	128	41	Evet	7	2,2
Hayır	180	57,7	Hayır	305	97,8
Anne Eğitim Seviyesi			Anne İlaç Kullanımı Süresi (ort.)		
Okumaz yazmaz	3	1	Anne Terapi Geçmiş	NA	
İlkokul mezunu	57	18,3	Evet	5	1,6
Ortaokul mezunu	35	11,5	Hayır	307	98,4
Lise mezunu	98	31,4	Anne Medeni Durum		
Üniversite mezunu	113	36,2	Evli	294	94,2
			Bekar-Boşanmış	16	5,1
			Anne Evlilik Süre (ay) (ort.)	129	
			Anne Çocuk Sayısı (ort.)	2,07	

Tablo:2 Babaların Demografik Özelliklerinin Dağılımı

	N	%		n	%
Baba Yaş (ort.)	38,46		Baba Meslek		
Baba Kardeş Sayısı			Esnaf	156	60,9
Tek Çocuk	7	2,3	Finans sektörü	21	8,2
2-3 Kardeş	153	51	Mühendis	19	7,4
4 ve üstü	140	46,7	Memur	16	6,3
Baba Aile Yapısı			Yöneticilik	16	6,3
Çekirdek	154	49,4	Eğitim sektörü	11	4,3
Geniş	125	40,1	Turizm sektörü	11	4,3
Parçalanmış	7	2,2	Sağlık sektörü	6	2,3
Ebeveyn Vefatı Olan	9	2,9	Baba Gelir Düzeyi		
Baba Ebeveyn Tutumu			Düşük	44	14,1
Demokratik	75	24	Orta	169	54,2
Otoriter	85	27,2	Yüksek	49	15,7
Koruyucu	133	42,6	Çok yüksek	23	7,4
Baba Ebeveyn Ruh Sağlığı Bozukluğu			Baba Sürekli Hastalık		
Evet	10	3,2	Evet	8	2,6
Hayır	290	92,9	Hayır	292	93,6
Baba Çocuklukta Korku			Baba Sürekli İlaç Kullanımı		
Evet	65	20,8	Evet	5	1,6
Hayır	231	74	Hayır	263	84,3
Baba Eğitim Seviyesi			Baba İlaç Kullanımı Süresi (ort.)		
İlkokul mezunu	49	15,7	Baba Terapi Geçmiş	NA	
Ortaokul mezunu	55	17,6	Evet	3	1
Lise mezunu	94	30,1	Hayır	208	66,7
Üniversite mezunu	100	32,1	Baba Medeni Durum		
			Evli	293	93,9
			Bekar-Boşanmış	7	2,2
			Baba Evlilik Süre (ay) (ort.)	130	
			Baba Çocuk Sayısı (ort.)	2,07	

Tablo:3 Çocukların Cinsiyeti

	N	%
Erkek	170	54,5
Kız	139	44,6
Toplam	309	100

Kayı seviyeleri ölçülen çocukların cinsiyet dağılımları Tablo 3'te verilmiştir. Buna göre söz konusu çalışmada incelenen çocukların %54,5 (n=170)'i erkek iken %44,6 (n=139)'sı kızlardan oluşmaktadır.

Tablo4: Okul Öncesi Kaygı Ölçeği Sonuçları

	n	Ortalama	SE	Minimum	Maksimum	Skewness	Kurtosis
Sosyal Kaygı	297	14,26	.31	7	31	.625	-.273
Genellenmiş Kaygı	291	16,59	.29	7	30	.407	-.414
Ayrılık Kaygısı	302	10,36	.24	5	23	.629	-.472
Belirgin Korku	290	20,36	.40	9	41	.643	.049

Okul Öncesi Kaygı Envanteri'ne ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4'te verilmiştir. Buna göre sosyal kaygı alt ölçeğinin ortalaması 14,26 ve standart hata .31 olarak hesaplanmıştır. Bu alt ölçekten en düşük 7 puan ve en yüksek 31 puan alınmıştır. Sosyal Kaygı için çarpıklık (skewness) katsayısı .625 ve basıklık (kurtosis) katsayısı-.273 olarak hesaplanmış olup Tabachnick ve Fidell (2015)'e göre elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Genellenmiş Kaygı alt ölçeğinin ortalaması 16,59 ve standart hata .29 olarak hesaplanmıştır. Bu alt ölçekten en düşük 7 puan ve en yüksek 30 puan alınmıştır. Genellenmiş Kaygı için çarpıklık (skewness) katsayısı .407 ve basıklık (kurtosis) katsayısı-.414 olarak hesaplanmış olup verilerin normal dağılıma sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrılık Kaygısı alt ölçeğinin ortalaması 10,36 ve standart hata .40 olarak hesaplanmıştır. Bu alt ölçekten en düşük 9 puan ve en yüksek 41 puan alınmıştır. Ayrılık Kaygısı için çarpıklık (skewness) katsayısı .643 ve basıklık (kurtosis) katsayısı .049 olarak hesaplanmış olup elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Belirgin Korku alt ölçeğinin ortalaması 20,36 ve standart hata .24 olarak hesaplanmıştır. Bu alt ölçekten en düşük 5 puan ve en yüksek 23 puan alınmıştır. Ayrılık Kaygısı için çarpıklık (skewness) katsayısı .629 ve basıklık (kurtosis) katsayısı-.472 olarak hesaplanmış olup verilerin normal dağılıma sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo:5 Çocuğun Kaygı Düzeyleri İle Annelerinin Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Sosyal Kaygı (1)	1																			
Genellenmiş Kaygı (2)	.507**	1																		
Ayrılık Kaygısı (3)	.440**	.584**	1																	
Belirgin Korku (4)	.419**	.528**	.509**	1																
Anne Yaş (5)	-.037	-.075	.009	-.019	1															
Anne Kardeş Sayısı (6)	.014	.048	.093	.091	.050	1														
Anne Aile Yapısı (7)	.047	.072	.130*	.075	.015	.270**	1													
Anne Ebeveyn Tutumu (8)	.035	.018	-.020	.101	-.074	.001	.124*	1												
Anne Ebeveyn Ruh Sağlığı (9)	.017	.067	-.043	-.005	.013	.006	.059	.091	1											
Anne Çocuklukta Korku (10)	.094	.193**	.059	.103	.056	-.044	-.045	-.024	.167*	1										
Anne Eğitim (11)	-.181**	-.199**	.324**	.220**	.051	-.273**	-.248**	.149*	-.011	.082	1									
Anne Meslek (12)	-.070	-.118*	-.125*	-.138*	.008	-.049	.081	-.012	.027	-.063	-.014	1								
Anne Gelir (13)	-.030	-.090	-.177**	-.030	.033	-.085	-.224**	-.027	-.005	.068	.395**	-.015	1							
Anne Hastalık (14)	.060	-.031	-.018	-.025	.039	-.081	.036	-.006	.362*	.049	-.024	.089	-.003	1						
Anne İlaç (15)	.014	.040	-.003	.091	.042	-.040	.137*	-.015	.362*	.048	.001	.089	.046	.708*	1					
Anne Terapi (16)	.078	.059	-.017	-.023	.016	-.054	.048	.006	.130*	.048	.062	.020	-.151*	.325*	.325*	1				
Anne Medeni Durum (17)	-.061	.017	-.022	.064	-.151**	-.078	-.047	-.058	-.047	-.041	-.004	-.069	.083	.036	.035	-.086	1			
Anne Evlilik Süre (18)	.050	-.053	.095	-.053	.587**	.084	-.004	-.130*	.039	.007	-.218**	-.027	-.014	.094	.067	-.036	.036	1		
Anne Çocuk Sayısı (19)	.080	-.019	.079	-.028	.250**	.312**	.087	-.074	-.008	-.034	.346**	.041	-.083	-.006	.020	-.048	.551*	.048	1	
Anne Çocuk Cinsiyet (20)	.089	-.035	.016	.093	.029	-.040	-.061	.013	-.041	-.070	-.005	.005	.042	-.006	-.007	.070	-.077	.070	.00	1

**p<.01;
*p<.05

Çocukların sosyal kaygısı ile annenin demografik özellikleri incelendiğinde annenin eğitim seviyesi ile ters yönlü olmak üzere “cohen d” etki derecesi skalasına göre (Cohen, 1992) zayıf bir ilişki (r= -.181) bulunmuştur.

Çocukların genellenmiş kaygısı ile annenin demografik özellikleri incelendiğinde annenin çocukluk korkularıyla pozitif yönlü olmak üzere (r= .193); annenin eğitim seviyesi ile ters yönlü olmak üzere (r= -.181); annenin mesleği ile ters yönlü olmak üzere (r= -.118) “cohen d” etki derecesi skalasına göre (Cohen, 1992) zayıf bir ilişki tespit edilmiştir.

Çocukların ayrılık kaygısı ile annenin demografik özellikleri incelendiğinde annenin yetiştiği ailenin yapısı ile pozitif yönlü olmak üzere (r= .130); annenin mesleği ile ters yönlü olmak üzere

($r = -.125$); annenin gelir düzeyi ile ters yönlü olmak üzere ($r = -.177$) “cohen d” etki derecesi skalasına göre (Cohen, 1992) zayıf bir ilişki, öte yandan annenin eğitim seviyesi ile ters yönlü olmak üzere ($r = -.324$) orta seviyede bir ilişki tespit edilmiştir.

Çocukların belirgin korkuları ile annenin demografik özellikleri incelendiğinde annenin eğitim seviyesi ile ters yönlü olmak üzere ($r = -.220$) ve annenin mesleği ile ters yönlü olmak üzere ($r = -.138$) ilişki tespit edilmiştir.

Tablo6: Çocuğun Kaygı Düzeyleri ile Babalarının Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Sosyal Kaygı (1)	1																			
Genellenmiş Kaygı (2)	.507**	1																		
Ayrılık Kaygısı (3)	.440**	.584**	1																	
Belirgin Korku (4)	.419**	.528**	.509**	1																
Baba Yaş (5)	-.008	-.030	-.037	-.094	1															
Baba Kardeş Sayısı (6)	.124*	.093	.061	.125*	.050	1														
Baba Aile Yapısı (7)	.064	.055	.066	.051	.069	.172**	1													
Baba Ebeveyn Tutumu (8)	.135*	.089	.023	.137*	-.041	.072	.138*	1												
Baba Ebeveyn Ruh Sağlığı (9)	-.007	.042	-.033	-.014	-.043	-.084	.069	.069	1											
Baba Çocuklukta Korku (10)	.036	.019	-.055	-.036	.052	-.062	.004	.032	.127*	1										
Baba Eğitim (11)	-.112	-.121*	-.274**	-.156**	-.060	-.196**	-.210**	-.146*	.030	.100	1									
Baba Meslek (12)	-.013	-.082	-.116	-.111	-.009	.047	-.069	.030	.062	.002	.012	1								
Baba Gelir (13)	-.117	-.117	-.141*	-.153*	.024	-.091	-.194**	-.069	.101	.115	.489**	.079	1							
Baba Hastalık (14)	-.027	.108	.118*	.013	.087	.079	.076	-.016	-.031	.012	-.071	-.105	-.120*	1						
Baba İlaç (15)	.005	.135*	.200**	.135*	-.146*	.071	-.075	-.003	-.027	-.004	-.026	-.123	-.063	.624**	1					
Baba İlaç Süresi (16)	-.026	.151*	.170**	.084	.044	.057	-.082	.005	-.022	.010	.013	-.090	.028	.649**	.925**	1				
Baba Terapi (17)	.012	.028	.084	-.027	-.008	.008	.007	-.087	-.024	.143*	-.075	-.099	-.122	.648**	.508**	.346**	1			
Baba Medeni Durum (18)	.033	.036	.060	.078	-.051	.005	-.066	-.045	-.094	-.024	-.109	.068	-.079	.026	.021	.017	.017	1		
Baba Evlilik Süresi (19)	.108	-.029	.103	-.024	.610**	.073	.007	-.057	-.076	-.006	-.157**	-.009	-.046	-.035	-.003	.025	.073	.034	1	
Baba Çocuk Sayısı (20)	.135*	.041	.140*	.051	.392**	.184**	.062	-.004	-.034	-.120*	-.161**	-.049	-.048	.012	.020	.068	.026	.089	.597**	1

**p<.01; *p<.05

Çocukların sosyal kaygısı ile babalarının demografik özellikleri incelendiğinde (bkz. Tablo 2) babanın kardeş sayısı ile pozitif yönlü olmak üzere ($r = .124$); babanın içinde yetiştiği ailenin tutumları ile pozitif yönlü olmak üzere ($r = .135$) ve babanın sahip olduğu çocuk sayısı ile pozitif yönlü olmak üzere ($r = .135$) “cohen d” etki derecesi skalasına göre (Cohen, 1992) zayıf ilişkiler bulunmuştur.

Çocukların genellenmiş kaygısı ile babanın demografik özellikleri incelendiğinde babanın eğitim seviyesi ile ters yönlü olmak üzere ($r = -.121$); babanın sürekli ilaç kullanımı ile pozitif yönlü olmak üzere ($r = .135$) ve babanın sürekli ilaç kullanımının süresi ile pozitif yönlü olmak üzere ($r = .151$) “cohen d” etki derecesi skalasına göre (Cohen, 1992) zayıf bir ilişki tespit edilmiştir.

Çocukların ayrılık kaygısı ile babanın demografik özellikleri incelendiğinde babanın eğitim seviyesi ile ters yönlü olmak üzere ($r = -.274$); babanın aylık geliri ile ters yönlü olmak üzere ($r = -.141$); babanın sürekli takip gerektiren bir hastalığı olmasıyla pozitif yönlü olmak üzere ($r = .118$); babanın sürekli ilaç kullanımı ile pozitif yönlü olmak üzere ($r = .200$); babanın sürekli ilaç kullanımının süresi ile pozitif yönlü olmak üzere ($r = .170$) babanın sahip olduğu çocuk sayısı ile pozitif yönlü olmak üzere ($r = .140$) “cohen d” etki derecesi skalasına göre (Cohen, 1992) zayıf ilişkiler bulunmuştur.

Çocukların belirgin korkuları ile babalarının demografik özellikleri incelendiğinde babasının kardeş sayısının 4 ve üstü olmasıyla pozitif yönlü olmak üzere ($r = .125$); babanın içinde yetiştiği ailenin tutumları ile pozitif yönlü olmak üzere ($r = .137$); babanın eğitim seviyesi ile ters yönlü olmak üzere ($r = -.156$); babanın aylık geliri ile ters yönlü olmak üzere ($r = -.153$) ve babanın sürekli ilaç kullanımı ile pozitif yönlü olmak üzere ($r = .135$) “cohen d” etki derecesi skalasına göre (Cohen, 1992) zayıf ilişkiler bulunmuştur.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada 4-6 yaş arasındaki çocukların kaygı düzeylerinin demografik değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre çocuklardaki genellenmiş kaygı düzeyi daha yüksek olduğu görülmüştür.

Annelerin ve babaların eğitim seviyeleri ile çocukların kaygı düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Annelerin eğitim seviyesinin artmasıyla çocuktaki sosyal kaygı, genellenmiş kaygı, ayrılık kaygısı ve belirgin korkunun düşeceği bulunmuştur. Babanın eğitim seviyesinin artmasıyla

çocuktaki ayrılık kaygısı ve belirgin korkunun düşeceği tespit edilmiştir. Şirin (2015), yaptığı çalışmada sıkı disiplin ve ayrılma anksiyetesinin eğitim durumuna göre farklılaştığını ifade etmiştir. Nalbantoğlu (2016), yaptığı çalışmada babanın eğitim durumu ile çocuktaki anksiyete ve depresyon görülme arasında anlamlı ilişkiler bulmuştur. Babanın eğitim durumu azalması halinde çocukta anksiyete ve depresyon görülme ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Anne babanın eğitim seviyeleri ebeveyn tutumlarının üzerinde etkili olmaktadır. Ebeveynler, eğitim seviyesi yükseldikçe demokratik ebeveyn tutumunu, eğitim seviyesi düştükçe de koruyucu ebeveyn tutumu ve otoriter ebeveyn tutumlarını benimsemektedirler. Otoriter ebeveyn tutumuna sahip ebeveynler çocukları üzerinde disiplin kurmak amacıyla uyguladıkları baskı ve yöntemler çocukta sosyal kaygı bozukluğuna neden olmaktadır, ayrıca çocuklarına uyguladıkları karanlık odaya kapatma, hayali varlıklarla çocuğu disipline etmeleri sonucunda çocuklarda fobiler gözlenebilmektedir.

Annelerin yetiştiği aile tipi çocuklardaki ayrılık kaygısıyla ilişkili bulunmuştur, annenin parçalanmış aile, ya da ebeveyn kaybı olan bir ailede yetişmesinin çocuklarının kaygılarını arttıracak sonucuna ulaşılmıştır. Annelerin aile yapısı incelendiğinde %51 çekirdek aile, %42 geniş aile, %3,2 parçalanmış aile, %1,9 ebeveyn vefatı olan aile olarak görülmektedir. Parçalanmış ya da ebeveyn kaybı olan ailelere bakıldığında çok ciddi problemlerin, baskıların, yaşandığı gözlenmektedir, bu ortamda yetişen çocuklarda çeşitli kaygı problemlerinin görülmesi olası bir sonuçtur, böyle ortamlarda yetişen çocuklar büyüyüp ebeveyn olduklarında bile çocuklukta yaşadıkları olayların etkileri sürebilir.

Anne çalışma durumu ile çocuklardaki genellenmiş kaygı, ayrılık kaygısı ve belirgin korku düzeyi arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Annelerin çalışması durumunda çocuklardaki genellenmiş kaygı, ayrılık kaygısı ve belirgin korku düzeyinin düşeceği tespit edilmiştir. Literatürü incelediğimizde yapılan çalışmalarda birbiriyle tutarlı olmayan sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Küçüködük (2015), yaptığı çalışmada çocuktaki ayrılık kaygısı ile annenin çalışma durumu ilişkisine baktığında anlamlı ilişkiler bulmuştur, annesi çalışan çocukların ayrılık kaygısı ortalamaları daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Görgü (2015), çalışmasında anne çalışma durumuna göre çocuklardaki davranış problemleri değişmektedir. Çalışan annelerin çocuklarının, çalışmayan annelerin çocuklarına oranla daha az davranış problemleri olduğu tespit edilmiştir. Çalışan anneler çocuklarına bakması için ya ebeveynlerinden yardım almakta ya da çocuktan yaşça büyük kardeşleri çocukla ilgilenmektedir, bazen de ebeveynler çocuklarıyla ilgilenmeleri için bir bakıcıdan yardım almaktadırlar, anneden ayrılan çocuk çevresindekilerle daha fazla iletişime geçerek sosyalleşecek ve kendine güveni artacaktır, özgüveni artan çocukta ayrılık kaygısı sosyal kaygının azalacağı düşünülmektedir.

Annenin çocukluk korkularıyla çocuktaki genellenmiş kaygı arasında anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur. Dağlar (2016), yaptığı çalışmada okul öncesi çocuktaki anksiyete düzeyinin annelerin çocukluk ve erişkinlik anksiyetesıyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Solmaz (2017), çalışmasında çocukluk korkusu olan annelerin ve çocukluk korkusu olan babaların çocuklarında korku olma olasılığı, çocukluk korkusu olmayan anne ve çocukluk korkusu olmayan babaların çocuklarına göre daha fazla olarak bulunmuştur.

Babaların sosyo-ekonomik düzeylerinin çocukta ayrılık kaygısı ve belirgin korku üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Gelir seviyesi düşük babaların çocuklarında kaygı seviyesi yüksek bulunmuştur. Literatüre göre kaygı bozuklukları gelir seviyesi orta ve gelir seviyesi yüksek ailelerin çocuklarında görüldüğü belirlenmiştir, ancak ayrılık kaygısı bozukluğu ise gelir seviyesi düşük ailelerin çocuklarında daha fazla görülmektedir. Yeşildaş (2018), yaptığı çalışmada okul öncesi eğitime devam çocukların kaygı belirtileri annelerin sosyo-ekonomik durumlarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Fırat (2015), yaptığı çalışmada, ebeveynlerin sosyo-ekonomik düzeylerinin çocuğun sürekli kaygı ve durumluk kaygı düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Babaların çocuk sayısı (çocukların kardeş sayısı) ile çocukların kaygıları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Babaların çocuk sayıları (çocukların kardeş sayısı) arttıkça çocuklardaki sosyal kaygı ve ayrılık kaygılarında artış gözlenmiştir. Eratay (2011), yaptığı çalışmada çocukların kardeş sayısı ile uyum bozuklukları arasında anlamlı ilişkiler bulmuştur. Demiriz, Ulutaş (2003), yaptıkları

çalışmada çocukların kardeş sayılarıyla kaygıları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Çocukların kardeş sayılarındaki artışın sürekli ve durumluk kaygılarını arttırdığını tespit etmişlerdir.

Babaların yetiştiği ailelerin ebeveyn tutumlarının çocuklardaki sosyal kaygıyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Babaların yetiştiği ailelerin otoriter ve koruyucu tutumlarının, çocuklarının sosyal kaygılarını arttıracakları tespit edilmiştir. Literatür incelemesi yapıldığında eğitim düzeyi düşük ebeveynlerin genel olarak koruyucu ebeveyn tutumuyla otoriter ebeveyn tutumunu benimsedikleri fakat erkek çocuklarında otoriter tutumu daha çok tercih ettikleri tespit edilmiştir. Otoriter ebeveyn tutumunda çocukların söz hakkı olmaz katı kurallar ve sorumluluklardan oluşan sık sık cezalandırılmalar yapılır, çocuklar kendine güvensiz, ürkek olarak yetişirler, otoriter ebeveyn tutumu sosyal kaygının sebepleri arasındadır.

Babaların psikiyatrik hastalık durumu ve babaların sürekli ilaç kullanıyor olma durumlarının, çocukların ayrılık kaygıları ve belirgin korkuları arasında pozitif ilişki bulunmuştur Sönmez (2015), çocukların psikolojik, sosyal, toplam anksiyete duyarlılıkları ile babalarının sürekli anksiyete puanları arasında düşük seviyede ancak anlamlı ilişki bulunmuştur. Altıntaş, (2009), dikkat eksikliği bulunan çocukların, ebeveynlerinin mizaç özellikleri ile ilişkili bulunmuştur, ebeveynlerin mizaç özellikleri çocukların tanılarıyla karşılaştırılınca, ayrılma anksiyetesi tanısı koyulan çocukların ebeveynlerinin zarar görme mizaç puan ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alisinanoğlu, Ulutaş (2003), yaptıkları çalışmada annelerin kaygı düzeyiyle çocukların kaygı düzeylerini incelemiş ve aralarında pozitif anlamlı ilişki tespit etmişlerdir. Ekemen (2015), yaptığı çalışmada annesinde ruhsal rahatsızlık rapor edilen çocukların, annesinde ruhsal rahatsızlık bulunmayan çocuklara oranla anksiyete duyarlılığının daha yüksek olduğu, mutluluk ve kaygı algılarının ise daha olumsuz oldukları görülmüştür.

Araştırmada kullanılan okul öncesi kaygı ölçeği çocuklarıyla daha fazla vakit geçirdikleri anneler tarafından doldurulmuş olması ve araştırmanın örneklem grubu 312 öğrencinin ebeveynleriyle sınırlı olduğu için, bundan sonraki yapılacak araştırmalarda daha geniş bir örneklem grubuyla çalışılması, kaygı ölçeğini anne ve babanın birlikte doldurması daha güvenilir sonuçlara ulaşılmasına katkıda bulunacaktır.

KAYNAKLAR

Alisinanoğlu, F.; Ulutaş, İ. (2003), “Çocukların Kaygı Düzeyleri ile Annelerinin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Eğitim ve Bilim, 128, s. 65-71. Altıntaş, İ. (2009), Ayrılma Anksiyetesi Tanısı Alan Çocukların Ebeveynlerinin Mizaç ve Karakter Özellikleri, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Amerikan Psikiyatri Birliği (2014). Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-V) (2. Baskı). (E. Köroğlu, Çev.) Yayın Birliği, Ankara. (Orjinal çalışma basım tarihi 2013).

Babaroğlu, A, (2011), Çocuk Psikolojisi ve Ruh Sağlığı, Ankara.

Beck, A.T., Emery, G. (2011), Anksiyete Bozuklukları ve Fobilere Bilişsel Bir Bakış Açısı, (Çev.: V. Öztürk), Litera Yayıncılık, İstanbul.

Burkovik, H.Y., (2009), Kaygılanacak Ne Var, Timaş Yayınları, İstanbul.

Butcher, j. N. Mineka, S, Hooley, j. M. (2013). Anormal Psikoloji (Çev. Gündüz, Okhan), Kaknüs Yayınları, İstanbul.

Cohen, J. (1992). A power primer. Psychological bulletin, 112(1), 155-159.

Dağlar, K., (2016), “Okul Öncesi Çocuklarda Anksiyete Belirtileri ile Annelerinin Bağlanma Biçimleri ve Ayrılık Anksiyeteleri Arasındaki İlişki”. Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Demiriz, S.; Ulutaş, İ., (2003), “9-12 Yaş Çocukların Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Ege Eğitim Dergisi, 2003 (3)-1: 19

- Ekemen, P., (2015), “Anksiyete Bozukluğu Olan Çocuklarda Anksiyete Duyarlılığı Bağlanma Öğrenilmiş Çaresizlik ve Benlik Kavramı”, Yüksek Lisans Tezi, Gediz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Fırat, B., (2015), “Ayrılma Anksiyetesi Belirtisi Gösteren Çocuklarda Kaygı ve Depresyon Düzeyinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Görgü, E., (2015), “Okula Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Bağlanma Biçimi ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güler, M., (2016), Okul Öncesi Dönem 4-6 Yaş için Yeniden Düzenlenen Okul Öncesi Kaygı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Mendres Üniversitesi, Aydın.
- Karasar, N., (2014), Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Köknel, Ö., (2013), Kaygıdan Korkuya, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Küçüködük, C., (2015), “3-5 Yaş Arasında ve Anaokuluna Giden Çocuk Annelerinin Ayrılma Kaygısı ve Bağlanma Biçimleri ile Çocuğun Davranışları ve Ayrılma Kaygısı Arasındaki İlişki: Bilişsel Esnekliğin Aracı Rolü”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Nalbantoğlu, G., (2016), “6 ila 11 Yaş Arasında Çocuklarda Görülen Ruhsal Sorunların Annelerin Bağlanma Düzeyi, Çocuk Yetiştirme Tutumu ve Aile İşlevleri ile Olan İlişkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öner, N.; Le Compte, A., (1985), Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Seven, S., (2008), Çocuk Ruh Sağlığı, Pegem Akademi, Ankara.
- Sönmez, A., (2015), “Ebeveynlerin Bağlanma Stilleri ve Sürekli Kaygı Durumlarının Çocukların Anksiyete Duyarlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şirin, I., (2015), “Annenin Çocuğuna Karşı Aşırı Korumacı Tutumuyla Annenin Çocukluk Çağında Yaşadığı Ayrılık Anksiyetesi Travması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Solmaz, B. A., (2017), “Korkusu olan ve Olmayan 3-6 Yaş Arası Çocukların Anne Baba Tutumlarının ve Ana Baba Kaygısının Çocukların Korkularına Olan Etkisinin İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü., İstanbul.
- Topses, G.; Serin N, B., (2012), Psikolojik Danışma ve Kişilik Kuramları, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Yeşildaş, F. B., (2018), “Okul Öncesi Çocuklarda Kaygının Ebeveyn-Çocuk İlişisine Yönelik Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi”. Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.